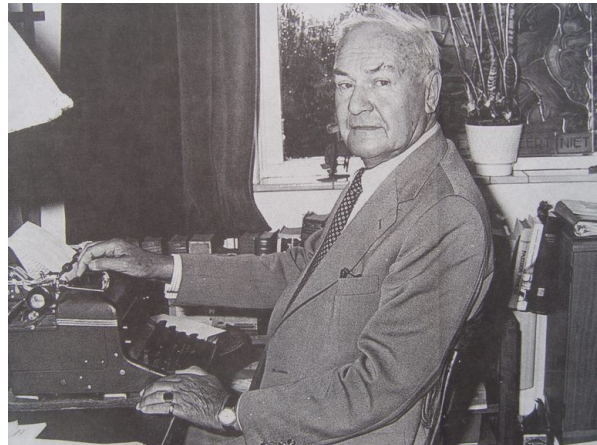

Rudolf van Reest (Karel van Spronsen), Jan Wordt Loopjongen , kort verhaal in Menschen van de Straat , red. B. Stroman, Bosch & Keuning N.V., Baarn 1937

Drie maal heeft Karel van Spronsen in zijn boeken teruggegrepen naar zijn eigen jeugd: in 1935 in Jan en de Sloeber uit Loods B , in 1937 in dit verhaal en in 1950 in De Andere Wereld . Anders dan zijn hoofdpersonen moest hij zelf pas na het afmaken van de MULO gaan werken om het gezinsinkomen aan te vullen. Later is het toch nog goed gekomen met Rudolf, hij werd een bekend (en in bevindelijke kringen berucht) schrijver van theologische werken.

Jan en de Sloeber uit Loods B was een reclame-uitgave van Paul C. Kaiser en als zodanig geschikt voor alle gezindten, maar in Jan Wordt Loopjongen is de Heere nooit ver weg. Na de dood van zijn vader vertelt de bovenmeester de veertienjarige Jan dat zijn leven moeilijk gaat worden maar dat God zich niet vergist.

Oom Klaas bezorgt hem een baantje als loopjongen (die trouwens niet loopt maar fietst) bij een kruidenier, wat in de crisistijd nog niet zo makkelijk is. Zijn oudere collega Gijs maakt hem wegwijs in het verkeer, de knepen van het vak en de facts of life. De bleue, nog kinderlijke Jan voelt zich er doodongelukkig onder. Door zijn onhandigheid veroorzaakt hij een verkeersongeluk.

Gijs neemt het niet zo nauw met het eigendomsrecht: in de kelder van de zaak pikt hij chocola en maakt Jan medeplichtig. Hij rookt en hij speelt kaart, maar het duivels prentenboek is niets voor Jan. Allengs went hij aan het werk en de stad en hij krijgt weer wat grip op zijn leven. Maar als hij boodschappen moet bezorgen bij het huis van Sofie, zijn vroegere MULO-vriendinnetje, kent die hem niet meer. "Zijn jonge ziel is volkomen ontredderd".

Verlagen gaat hij naar huis, vastbesloten om er mee op te houden. Maar als moeder hem vertelt hoe blij ze is met de drie gulden die hij wekelijks verdient verbijt hij zich en gaat weer aan de slag. Van Reest besluit het verhaal aldus:

“De straat heeft overwonnen, Jan zinkt in haar zonde weg.
Wie, wie redt zijn ziel? Maar, wáár blijft wat meester gezegd heeft:
God vergist zich niet.
Hij redt de zielen.”

Zuivere Refolit dus. De naam Rotterdam valt nergens in dit verhaal (alleen de nog bestaande Van Galenstraat wordt genoemd) , maar de biografie van Van Reest laat geen twijfel bestaan over de locatie. De enige grote stad waar hij in zijn jeugd gewoond heeft is de Maasstad (Zwarte Paardenstraat, Stampioenstraat en Persoonshaven) en de beschrijving van het straatleven, het krantenbedrijf met drukkerij, de vele winkels en kerken, het drukke verkeer (met trams) en de haven zijn onmiskenbaar. In tegenstelling tot Jan en de Sloeber van Loods B is het niet als kinderlectuur bedoeld, maar het geeft een aardig beeld van een beschermd opgegroeide jongen die zich, weggerukt uit zijn gereformeerde milieu, moet handhaven in de stadsjungle die Rotterdam voor een loopjongen was.